MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. május 20.[1]

C-25/20. sz. ügy

ALPINE BAU GmbH, Salzburg, celjei fióktelep (felszámolás alatt),
NK (a fizetésképtelenségi főeljárás felszámolója)
kontra
ALPINE BAU GmbH

(a Višje sodišče v Ljubljani [ljubljanai felsőbíróság, Szlovénia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Fizetésképtelenségi eljárások – Az 1346/2000/EK rendelet 32. cikke (2) bekezdésének értelmezése – Követelések fizetésképtelenségi eljárásban történő bejelentésére vonatkozó határidő megjelölésének hiánya – Követeléseknek másodlagos eljárásban a főeljárás felszámolója általi bejelentése – A bejelentésre vonatkozóan a nemzeti jogban előírt határidő”

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a – fizetésképtelenségi főeljárás megindításának időpontjára figyelemmel időbeli hatálya folytán a jogvitára alkalmazandó[2] – 1346/2000/EK rendelet[3] 32. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2. A Višje sodišče v Ljubljani (ljubljanai felsőbíróság, Szlovénia) azt kérdezi a Bíróságtól, hogy egy Ausztriában folytatott fizetésképtelenségi főeljárás felszámolójára, aki az ugyanazon adóssal szemben Szlovéniában folytatott másodlagos eljárásban olyan hitelezői követeléseket kíván bejelenteni, amelyeket a főeljárásban már bejelentett, vonatkoznak-e a szlovén jog által előírt határidők (és az e határidők elmulasztásának következményei).

[1] Eredeti nyelv: spanyol.

[2] A 2015/848 rendelet 91. cikke.

[3] A fizetésképtelenségi eljárásról szóló 2000. május 29-i tanácsi rendelet (HL 2000. L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.; helyesbítés: HL 2006. L 234., 43. o.). Ez a rendelet 2002. május 31-ig, a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2015. L 141., 19. o.; helyesbítés: HL 2016. L 349., 40. o.) történő hatályon kívül helyezéséig volt hatályban.

3. A Bíróság korábban már számos esetben állást foglalt a határokon átnyúló fizetésképtelenség eseteivel kapcsolatban,[4] azonban – ha nem tévedek – még nem foglalt állást az 1346/2000 rendelet 32. cikkéről, amelynek végrehajtása számos nehézséggel jár.[5]

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog: az 1346/2000 rendelet

4. A (21) preambulumbekezdés értelmében:

„Minden hitelezőnek, akinek szokásos tartózkodási helye, állandó lakóhelye vagy székhelye a Közösségben van, jogosultnak kell lennie arra, hogy bejelentse követeléseit a Közösségben folyamatban lévő, az adós vagyonára vonatkozó fizetésképtelenségi eljárásokban […]”

5. A (23) preambulumbekezdés szerint:

„A hatálya alá tartozó ügyeknél a rendeletnek rögzítenie kell a jogszabályok kollíziójára vonatkozó egységes szabályokat, amelyek alkalmazási területükön a nemzetközi magánjog nemzeti szabályainak helyébe lépnek. Egyéb rendelkezés hiányában az eljárást megindító tagállam jogát kell alkalmazni *(lex concursus)*. Ennek, a jogszabályok kollíziójára vonatkozó szabálynak mind a főeljárásokra, mind a helyi eljárásokra érvényesülnie kell; a *lex concursus* határozza meg a fizetésképtelenségi eljárások minden – mind anyagi, mind eljárási – hatását az érintett személyekre és jogviszonyokra. Ez szabályozza a fizetésképtelenségi eljárások összes megindítási, lefolytatási és befejezési feltételét.”

6. A 4. cikk („Az alkalmazandó jog”) a következőket írja elő:

„(2) Az eljárást megindító állam jogszabályai határozzák meg az ilyen eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének feltételeit. Különösen meg kell határozni [helyesen: E jog határozza meg különösen]:

[…]

h) a követelések bejelentésének, igazolásának [helyesen: vizsgálatának] és elfogadásának szabályait;

[…]”

[4] Az 1346/2000 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének a jelen ügy szempontjából releváns h) pontját illetően lásd: 2016. november 9-i ENEFI-ítélet (C-212/15, a továbbiakban: ENEFI-ítélet, EU:C:2016:841); 2019. szeptember 18-i Riel ítélet (C-47/18, EU:C:2019:754).

[5] A jogtudományban egyetértés áll fenn a tekintetben, hogy a 32. cikk (2) bekezdését összetettsége miatt a gyakorlatban nem alkalmazzák, ami ahhoz vezetett, hogy ezt a rendelkezést a 2015/848 rendeletben nem módosították. Lásd: Koller, C., és Slonina, M., „Information for creditors and lodging of claims”, in: Hess, B., és Oberhammer, P., *European Insolvency Law (Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report)*, C. H. Beck, Hart, Nomos, 2014, 945. és azt követő pontok, különösen a 951. pont, valamint Maesch, S. C., és Knof, B., „Art. 45”, in: Brinkmann, M., *European Insolvency Regulation*, C. H. Beck, Hart, Nomos, 2019, 18. pont.

7. A 28. cikk („Alkalmazandó jogszabályok”) értelmében:

„Amennyiben ez a rendelet másként nem rendelkezik, a másodlagos eljárásra alkalmazandó jogszabályok annak a tagállamnak a jogszabályai, amelynek területén belül a másodlagos eljárást megindítják.”

8. A 32. cikk („A hitelezői jogok gyakorlása”) a következőképpen rendelkezik:

„(1) Bármely hitelező bejelentheti követelését a főeljárásban és bármely másodlagos eljárásban.

(2) A főeljárás és bármely másodlagos eljárás felszámolói abban az esetben jelentenek be a másik eljárásban olyan követeléseket, amelyeket már bejelentettek abban az eljárásban, amelyre őket kijelölték, ha ebben az utóbbi eljárásban mindez a hitelezők érdekét szolgálja, figyelemmel arra, hogy a hitelezőknek joguk van ezt ellenezni vagy követeléseiket visszavonni, amennyiben az alkalmazandó jog így rendelkezik.

(3) A fő- vagy másodlagos eljárás felszámolója jogosult a hitelezővel azonos módon részt venni más eljárásban, különösen a hitelezők gyűlésén.”

B. A nemzeti jog

1. Az osztrák jog. Az Insolvenzordnung[6]

9. A 107. § (1) bekezdése értelmében a követelések bejelentésére rendelkezésre álló határidő lejártát követően bejelentett és a passzív vagyon vizsgálatát szolgáló tárgyaláson meg nem tárgyalt követelések vonatkozásában a tartozások fennállásának vizsgálata céljából külön tárgyalást kell elrendelni. E követelések a 105. § (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak. A passzív vagyon vizsgálatát szolgáló tárgyalás tekintetében a 14 nap után bejelentett követelések nem vehetők figyelembe.

2. A szlovén jog. A Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prehanju[7]

10. Az 59. cikkének (2) bekezdése értelmében e cikk 3. és 4. bekezdésének[8] eltérő rendelkezése hiányában a hitelező a fizetésképtelenségi eljárásban a követelését az eljárás megindításáról szóló hirdetmény közzétételének napjától számított három hónapos határidőn belül jelentheti be.

11. A 298. cikkének (1) bekezdése szerint a 281. cikke (1) bekezdésének[9] vagy 282. cikke (2) bekezdésének[10] eltérő rendelkezése hiányában, amennyiben a követelést elsőbbségi jog biztosítja, a hitelezőnek a követelés bejelentésére előírt határidőn belül az elsőbbségi jogot is be kell jelentenie a fizetésképtelenségi eljárásban.

6 A fizetésképtelenségi eljárásról szóló rendelet.

7 A pénzügyi műveletekről, a fizetésképtelenségi és felszámolási eljárásról szóló törvény (Uradni list RS 126/2007. száma és ezt követő módosítások, a továbbiakban: ZFPPIPP).

8 E két bekezdés megtámadható vagy megtámadott jogi aktusokon alapuló követelésekről szól.

9 Ez a bekezdés az olyan végrehajtási eljárásban érvényesített elsőbbségi követelésekkel foglalkozik, amely eljárásnak a folytatására nem hat ki a felszámolási eljárás megindítása.

10 Ez a bekezdés a bíróságon kívül érvényesíthető elsőbbségi követeléseket szabályozza.

12. A 296. cikkének (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben bármely hitelező hagyja eltelni a követelés bejelentésére rendelkezésre álló határidőt, a fizetésképtelenségi eljárás adósával szemben fennálló követelése megszűnik, és a bíróság a követelésének határidőn túli bejelentését elutasítja.

13. A 298. cikke (5) bekezdésének megfelelően az elsőbbségi jog megszűnik, ha a hitelező azt nem jelenti be az e célra rendelkezésre álló határidőn belül.

II. A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

14. A Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság, Ausztria) 2013. június 19-i határozatával fizetésképtelenségi eljárást indított az ALPINE Bau GmbH társasággal szemben.

15. Az eljárás eredetileg a fizetőképesség helyreállítását szolgáló eljárásként indult, azonban azt 2013. július 4-én fizetésképtelenségi eljárássá minősítették át.

16. A Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság) 2013. július 5-i határozatából kitűnik, hogy az ALPINE Bau GmbH-val szembeni eljárás esetében az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „fizetésképtelenségi főeljárásról” van szó.

17. 2013. augusztus 6-án a fizetésképtelenségi főeljárás felszámolója,[11] az Okrožno sodišče v Celjunál (celjei regionális bíróság, Szlovénia) kérte az ALPINE BAU GmbH, Salzburg celjei fióktelepével szembeni másodlagos fizetésképtelenségi eljárás megindítását.

18. Az Okrožno sodišče v Celju (celjei regionális bíróság) 2013. augusztus 9-i határozatával:

– megindította a másodlagos fizetésképtelenségi eljárást e fiókteleppel szemben;

– tájékoztatta a hitelezőket és a felszámolókat, hogy az 1346/2000 rendelet 32. cikke értelmében bejelenthetik a követeléseiket a főeljárásban és bármely másodlagos eljárásban. Ez az Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (a Szlovén Köztársaság közhiteles nyilvántartásokat vezető és kapcsolódó szolgáltatásokat nyújtó hivatala, Szlovénia) internetes oldalán ugyanazon a napon közzétett hirdetményből derült ki.

19. A hirdetmény alapján a(z elsőbbségi vagy nem elsőbbségi) követeléseket a másodlagos eljárásban e hirdetmény közzétételétől számított három hónapos határidőn belül kellett bejelenteni. A hirdetményben emlékeztettek arra is, hogy amennyiben a követeléseket és elsőbbségi követeléseket e határidő lejártáig nem jelentik be, e követelések e másodlagos eljárásban az adós vonatkozásában megszűnnek, és a bíróság a ZFPPIPP 296. cikkének (5) bekezdése vagy 298. cikkének (5) bekezdése alapján elutasítja a bejelentést.

20. 2018. január 30-án NK a másodlagos fizetésképtelenségi eljárásban (az 1346/2000 rendelet 32. cikkének (2) bekezdése értelmében) hitelezői követeléseket jelentett be. Kérte, hogy az Okrožno sodišče v Celju (celjei regionális bíróság) adjon helyt a bejelentésnek, és vegye figyelembe ezt a bejelentést a vagyonelemeknek a hitelezők közötti, ezen eljárás keretében ezt követően történő minden egyes felosztásánál.

[11] A továbbiakban: NK.

21. Az Okrožno sodišče v Celju (celjei regionális bíróság) 2019. július 5-i végzésével ezt a kérelmet a ZFPPIPP 296. cikkének (5) bekezdése alapján mint határidőn túli kérelmet elutasította.

22. NK e végzéssel szemben fellebbezést nyújtott be a Višje sodišče v Ljubljanihoz (ljubljanai felsőbíróság, Szlovénia), amely előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni az 1346/2000 rendelet 32. cikkének (2) bekezdését, hogy követeléseknek a fizetésképtelenségi főeljárás felszámolója által másodlagos eljárásban történő bejelentésére a másodlagos eljárás helye szerinti állam jogszabályainak a hitelezői követelések bejelentése határidejére és a határidőn túli bejelentés jogkövetkezményeire vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni?”

III. Az eljárás

23. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 2020. január 20-án érkezett a Bírósághoz.

24. Észrevételeket az ALPINE BAU GmbH, NK, a lengyel és a szlovén kormány, valamint a Bizottság terjesztett elő. A Bíróság nem tartotta szükségesnek tárgyalás tartását.

IV. Elemzés

A. Előzetes pontosítások

25. Az 1346/2000 rendelet 32. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy minden felszámoló – akár a főeljárás, akár a másodlagos eljárás felszámolója – jogosult (illetve adott esetben köteles)[12] az ugyanazon adóssal szemben indult más fizetésképtelenségi eljárásokban azokat a követeléseket *bejelenteni*,[13] amelyeket már bejelentett abban az eljárásban, amelyben őt kijelölték.

26. Az 1346/2000 rendelet nem határozza meg pontosan, hogy mely időpontban kell élni a leírt lehetőséggel. A kérdést előterjesztő bíróság ezért arra keresi a választ, hogy a fizetésképtelenségi főeljárás felszámolójára vonatkoznak-e a másodlagos eljárás megindításának helye szerinti állam jogában előírt határidők (és e határidők elmulasztásának jogkövetkezményei).

27. NK kivételével a Bíróság előtt megjelent valamennyi fél azt az álláspontot képviselte, hogy a követelések bejelentésére vonatkozó határidők rendszerét, valamint a határidőn túli bejelentés jogkövetkezményeit az adott eljárás *lex fori concursusa* határozza meg.

28. NK szerint azonban a követelések főeljárásban történő vizsgálatának és elfogadásának meg kell előznie a bármely más eljárásban történő bejelentésüket. NK ezzel hallgatólagosan azt állítja, hogy az e bejelentésre irányadó határidőket az első eljárás *lex fori concursusa* szerint kell meghatározni.

[12] A jelen indítvány 68. és azt követő pontjai.

[13] A különböző nyelvi változatokban használt kifejezések olyan árnyalatokat tartalmaznak, amelyek hozzájárulnak e fogalom pontosításához. A felszámoló cselekményét úgy írják le, mint „presentar su crédito” (spanyol változat), „produire sa créance” (francia változat), „lodge his claim” (angol változat), „insinuare il propio credito” (olasz változat), „reclamar o respectivo crédito” (portugál változat) és „seine Forderung anmelden” (német változat). E cselekmény elvégzésétől a követeléseket bejelentettnek, érvényesítettnek, közöltnek, benyújtottnak vagy bejegyzettnek tekintik, e fogalmak pedig felcserélhetőek. Én azonban általános jelleggel a „bejelentett követelés” megfogalmazást fogom használni.

29. A követelések másodlagos eljárásokban történő bejelentésére vonatkozó határidőkre irányadó jogot illetően osztom a felek többsége által képviselt álláspontot. Ezenkívül nem értek egyet NK álláspontjával a követeléseknek a másodlagos eljárásban történő bejelentését megelőző vizsgálatát és elfogadását illetően.

30. Előzetesen foglalkoznom kell a határokon átnyúló fizetésképtelenség európai rendszerének bizonyos vonatkozásaival, amelyek segítik annak jobb megértését, hogy miről is van szó a jelen előzetes döntéshozatali eljárásban.

B. Határokon átnyúló fizetésképtelenség

1. A szabályozás[14]

31. A határokon átnyúló fizetésképtelenségre vonatkozó jogi keretnek a (jelenlegi) Európai Unió számára történő kialakítására vonatkozó első javaslatok a múlt század 60-as éveire nyúlnak vissza. Már ekkor is az a meggyőződés uralkodott, hogy csak egy közös szabályozás jelenthetne választ a fizetésképtelenségi eljárás alatt álló adós vagy annak hitelezői opportunista magatartására, és tenné lehetővé a nehéz helyzetben levő olyan vállalkozások hatékony kezelését, amelyek vagyona különböző tagállamokban található.

32. Több sikertelen kísérletet követően 1995. november 23-án megnyitottak aláírásra egy, a fizetésképtelenségi eljárásokról szóló egyezményt (a továbbiakban: egyezmény),[15] amely azonban soha nem lépett hatályba. Ezt az egyezményt egy, az államok által készített és megtárgyalt jelentés kísérte.[16] Noha ezt a dokumentumot nem fogadták el hivatalosan, útmutatóul szolgál a fizetésképtelenségi eljárásokról szóló egyezményt követő szövegek értelmezéséhez, tekintettel arra, hogy azok átvették az egyezmény tartalmát.[17]

33. Az 1346/2000 rendeletet a fizetésképtelenségi eljárásokról szóló egyezmény alapján dolgozták ki. A rendelet 32. cikke konkrétan ezen egyezmény egyik rendelkezését veszi át.

34. 2012-ben a Bizottság az 1346/2000 rendelet 46. cikkének megfelelően jelentést készített e rendelet alkalmazásáról. E jelentéshez csatolt egy módosító javaslatot,[18] amely végül a 2015/848 rendelet elfogadásához vezetett, amelyet főszabály szerint 2017. június 26. óta az e napon vagy azt követően indított eljárásokra kell alkalmazni.

[14] Nem foglalkozom a biztosítókra, hitelintézetekre, harmadik személy számára pénzeszközök és értékpapírok kezelését magukban foglaló szolgáltatásokat nyújtó befektetési vállalkozásokra, valamint a kollektív befektetési vállalkozásokra vonatkozó fizetésképtelenségi szabályozással, amely nem tartozik az 1346/2000 rendelet hatálya alá (az 1. cikk (2) bekezdése, amelyet a 2015/848 rendelet átvett).

[15] CONV/INSOL/X1 tanácsi dokumentum.

[16] E jelentés a szerzői, M. Virgós és E. Schmit neve alatt ismert. 1996. július 8-án kelt, hivatkozási száma: 6500/1/96 REV1 DRS (CFC) tanácsi dokumentum.

[17] Az e jelentésre való hivatkozásokat lásd többek között a következő főtanácsnoki indítványokban: Jacobs főtanácsnok Eurofood IFSC ügyre vonatkozó indítványa (C-341/04, EU:C:2005:579, 2., 95., 103., 131., 141., 143. és 150. pont); Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok Seagon ügyre vonatkozó indítványa (C-339/07, EU:C:2008:575, 30. és azt követő pontok); Szpunar főtanácsnok Lutz ügyre vonatkozó indítványa (C-557/13, EU:C:2014:2404, 48., 58. és 60. pont); Bobek főtanácsnok ENEFI-ügyre vonatkozó indítványa (C-212/15, EU:C:2016:427, 70. pont); Bot főtanácsnok Riel ügyre vonatkozó indítványa (C-47/18, EU:C:2019:292, 52. és 55. pont).

[18] A fizetésképtelenségi eljárásról szóló 1346/2000/EK tanácsi rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslat, COM(2012) 0744 final.

35. A 2015-ös szöveg megőrzi az előző rendelet lényegét, és – amennyiben itt releváns – a párhuzamos fizetésképtelenségi eljárások közötti kapcsolatokat, a hitelezők tájékoztatását és követeléseiknek a lakóhelyüktől, tartózkodási helyüktől vagy székhelyüktől eltérő tagállamban történő bejelentését érintő javításokat vezet be. [19]

36. Közelebbről, az a rendelkezés, amelynek értelmezése a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képezi, változatlan maradt, és jelenleg a 2015/848 rendelet 45. cikkeként jelenik meg.

2. Az 1346/2000 rendelet modellje

37. Az 1346/2000 rendelet a nemzetközi joghatóságra, az alkalmazandó jogra, a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó, valamint az eljárások összehangolására irányuló szabályokat tartalmaz. Ezek összességében véve a „mérsékelt” vagy „legyengített univerzalizmus” modelljét követő rendszert alkotnak. [20]

a) Több (fő- és másodlagos) eljárás

38. A követett modell elismeri, hogy egyetlen, egyetemes hatályú fizetésképtelenségi eljárás adott esetben nem praktikus. Ezért megengedi egy főeljárás mellett további (független, amennyiben megelőzik a főeljárás megindítását, és másodlagos, amennyiben annál későbbiek) „területi” eljárások létezését, amelyek az eljárás megindításának helye szerinti országban található vagyontárgyakra korlátozódnak. [21]

39. A főeljárást „azon tagállam bíróságai [előtt kell megindítani], amelynek területén az adós fő érdekeltségei találhatók [helyesen: az adós fő érdekeltségeinek központja található]” [22]. Ez az eljárás általános jelleggel kiterjed az aktív és a passzív vagyonra. A más tagállamban történő eljárásindításhoz az szükséges, hogy az adós ebben az államban telephellyel rendelkezzen. Az aktív vagyont csak az adós e tagállam területén található vagyontárgyai alkotják. [23]

40. A területi és a másodlagos eljárásokban a passzív vagyon az adós összes hitelezőjének követeléseire kiterjed. Minden hitelező jogosult arra – függetlenül attól, hogy az Unióban hol található a lakóhelye, szokásos tartózkodási helye vagy székhelye [24] –, hogy az 1346/2000 rendelet hatálya alá tartozó tagállamokban megindított bármely eljárásban „bejelentse követeléseit […] az adós vagyonára vonatkozó[an]” [25].

[19] Más újítások nem érintik a jelen jogvita tárgyát képező vonatkozásokat: ezek az – 1346/2000 rendelet elfogadását követően számos tagállam által kialakított – „fizetésképtelenséget megelőző” és „hibrid” eljárások bevezetésére, az eljárások nyilvántartásba vételére és a nyilvántartások összekapcsolására, valamint a gazdasági társaságok csoportjai határokon átnyúló fizetésképtelenségének szabályozására vonatkoznak.

[20] Az 1346/2000 rendelet a *territoriális* modellből (amely a fizetésképtelenség kezelését annyi eljárásra bontja, ahány állam területén az adós vagyonnal rendelkezik, és a vagyont és a követeléseket is felosztja ezen államok között), valamint az *univerzális* modellből (amely legszélsőségesebb változatában a vagyon egészére egyetlen eljárást irányoz elő, és a fizetésképtelen adós vagyonának egészére a vagyon helyétől függetlenül egyetlen jogrend szabályainak alkalmazását rendeli) is átvesz elemeket.

[21] Lásd az 1346/2000 rendelet (11) preambulumbekezdését. A másodlagos eljárás megindítása kérelmezésének okai a kérelmező kilététől függően eltérőek; a jelen ügyben a főeljárás felszámolójáról volt szó (NK).

[22] Az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése.

[23] Az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (2) bekezdése.

[24] Az azzal kapcsolatos vita, hogy ez a harmadik államokban lakóhellyel rendelkező hitelezőkre is vonatkozik-e, a jelen ügy szempontjából nem releváns.

[25] A (21) preambulumbekezdés és a 32. cikk (1) bekezdése, valamint a 39. cikk.

41. Az ugyanazon adóssal szemben folyamatban levő különböző fizetésképtelenségi eljárások egyidejű fennállása ezen eljárások összehangolását teszi szükségessé. Az 1346/2000 rendelet e célból anyagi jogi szabályokat ír elő, így az értékesített vagyonból származó bevételek felosztására vonatkozó szabályokat,[26] valamint a felszámolók között különösen a megfelelő információcsere révén történő együttműködésre vonatkozó rendelkezéseket.[27]

42. A jogalkotó ugyanezen célból (a folyamatban levő eljárások összehangolásának biztosítása) elismeri azon eljárás elsődleges jellegét, amelyet abban az államban indítottak, ahol az adós fő érdekeltségeinek központja található. Ez az elismerés annak lehetőségében nyilvánul meg, hogy a főeljárásra kijelölt felszámoló bizonyos célokból a másodlagos eljárásokban is felléphet (például a fizetőképesség helyreállítását célzó terv javaslása vagy a másodlagos eljárás tárgyát képező vagyontárgyak értékesítése felfüggesztésének kérése érdekében).[28]

b) Az alkalmazandó jog

43. Az 1346/2000 rendelet nem *európai fizetésképtelenségi jogot*, hanem egységes kollíziós szabályokat hoz létre, amelyek meghatározzák az egyes eljárásokra irányadó nemzeti jogot, valamint annak hatásait.

44. A kollíziós szabályokon kívül az 1346/2000 rendelet közvetlenül alkalmazandó anyagi jogi vagy eljárási szabályokat tartalmaz, amelyek a tagállamok jogrendjében előírt szabályok helyébe lépnek.[29]

45. Magának az 1346/2000 rendeletnek az eltérő rendelkezése hiányában minden eljárásra az eljárás megindításának helye szerinti állam jogát *(lex fori concursus)* kell alkalmazni, legyen szó akár fő-, területi vagy másodlagos eljárásról.[30]

46. A *lex fori concursus* mellett való döntés – amely a határokon átnyúló fizetésképtelenséget szabályozó jogi aktusokban szokásosan előfordul – három érvvel igazolható:[31]

– a megoldások egységessége, amely nélkülözhetetlen a fizetésképtelenséghez hasonló kollektív eljárások megfelelő lefolytatásához, valamint ahhoz, hogy az érintettek számára a kötelezettségeiket és jogaikat illetően bizonyosságot nyújtson;

– az eljárás kezelésének megkönnyítése azáltal, hogy egybeesik a joghatóság és az alkalmazandó jog. Ez lehetővé teszi a bizonyítással és a külföldi jog alkalmazásával kapcsolatos költségek elkerülését is;

– annak biztosítása, hogy minden egyes eljárás keretében ugyanazon adós valamennyi hitelezőjére a fizetésképtelenségi eljárásban fennálló helyzetét illetően ugyanazon jogrend szabályai vonatkozzanak.

[26] A (21) preambulumbekezdés és a 20. cikk (2) bekezdése.

[27] A (20) preambulumbekezdés és a 31. cikk.

[28] A (20) preambulumbekezdés és a 31., 33., 34. vagy 37. cikk.

[29] Egyes ilyen szabályok a követelések külföldi hitelezők általi bejelentésére vonatkoznak, és ennyiben relevánsak a jelen ügy szempontjából. E szabályok egyike sem foglalkozik azonban a határidők kérdésével.

[30] A 4. cikk a főeljárás tekintetében és a 28. cikk a másodlagos eljárások tekintetében. A *lex fori concursustól* eltérő kollíziós szabályok az 5–15. cikkben szerepelnek, és a rendelet rendszerében elfoglalt helyük ellenére a másodlagos eljárás *lex fori concursusát* is érintik.

[31] Virgós Soriano, M., és Garcimartín Alférez, F. J., *Comentario al Reglamento Europeo de Insolvencia*, Thomson-Civitas, 2003, 118. pont.

47. A *lex fori concursusnak* kell tehát szabályoznia a fizetésképtelenségi eljárás megindításának, lefolytatásának és befejezésének anyagi jogi és eljárási vonatkozásait.

48. Az 1346/2000 rendelet 4. cikke ezen elvvel összhangban egy nem kimerítő felsorolás [32] révén az eljárás megindításának helye szerinti állam jogára bízza többek között bizonyos elemek meghatározását. Ezen elemek közé tartoznak, az említett rendelet által előírt fenntartásokkal, [33] „a követelések bejelentésének, vizsgálatának és elfogadásának szabályai” [34].

c) A követelések bejelentésére irányadó jog

49. A fentiek alapján három következmény állapítható meg a hitelezőkre nézve (legalábbis az Európai Unióban található hitelezőkre bizonyosan) a határokon átnyúló fizetésképtelenségi esetekben:

– e hitelezők jogosultak arra, hogy az ugyanazon adóssal szemben az 1346/2000 rendelet hatálya alá tartozó valamely tagállamban indított bármely fő- vagy másodlagos (vagy adott esetben területi) eljárásban követelést jelentsenek be;

– e jogot az azon eljárásra alkalmazandó jognak megfelelően kell gyakorolniuk, amelyben a követelést be kívánják jelenteni;

– a követelés valamely eljárásban történő elfogadása nem jelenti automatikusan azt, hogy ezt a követelést valamely másik eljárásban el fogják fogadni. A követelések vizsgálata és elfogadása az adott eljárásra alkalmazandó jogtól függ. [35]

50. Mivel a jogalkotó tisztában volt a követelések külföldön indított eljárásokban történő bejelentésével kapcsolatos nehézségekkel, néhány különös rendelkezéssel egészítette ki az 1346/2000 rendeletet:

– a 32. cikk (2) bekezdése értelmében nem szükséges, hogy maguk a hitelezők jelentsék be a követeléseket: ezt helyettük a valamely eljárásra kijelölt felszámoló is megteheti az adott eljárásban már bejelentett követelések tekintetében; [36]

– a 40. cikknek megfelelően kötelező minden olyan ismert hitelezőt, akinek vagy amelynek lakóhelye, szokásos tartózkodási helye vagy székhelye az eljárás megindításának helye szerinti államtól eltérő tagállamban van, tájékoztatni az eljárás megindításáról. Az egyedi feljegyzéssel történő értesítés minimális tartalmának részét képezi a követelések bejelentésére vonatkozó határidőknek, valamint a határidők elmulasztása jogkövetkezményeinek a megjelölése. [37]

[32] ENEFI-ítélet, 21. pont.

[33] Ezek egyike a 32. cikk (1) és (2) bekezdése, amely a követelések benyújtására vonatkozó, közvetlenül alkalmazandó szabályokat ír elő.

[34] A 4. cikk (2) bekezdésének h) pontja. Amint azt már jeleztem, a másodlagos fizetésképtelenségi eljárásokra alkalmazandó jogról szóló 28. cikknek azonos az alkalmazási köre.

[35] 2019. szeptember 18-i Riel ítélet (C-47/18, EU:C:2019:754, 53. pont): „a követelések igazolásával és elfogadásával kapcsolatos szabályokat […] továbbra is annak a tagállamnak a joga határozza meg, amelynek területén a fizetésképtelenségi eljárást megindították”. A feltételeknek, valamint a kifogásolásra jogosult személyeknek nem kell feltétlenül azonosaknak lenniük minden jogrendben.

[36] Virgós-Schmit jelentés, 236. pont. A jelentés arra a célkitűzésre is utal, hogy erősítsék a felszámolóknak az ugyanazon adóssal szemben indított más eljárásokban gyakorolt befolyását. Ezen állítás valóságtartalma a 32. cikk (3) bekezdésének értelmezésétől függ, amelyet illetően vannak kétségek, lásd: Maesch, S. és C., Knof, B., i. m., 21. és 22. pont. Az egyik vitatott pont különösen az, hogy a felszámoló e cikken alapuló részvételi joga függ-e attól, hogy bejelentette az általa képviselt hitelezők követeléseit: Wessels, B., *International Insolvency Law (Part II – European Insolvency Law)*, Wolters Kluwer, 2017, 10866. és 10868. pont.

[37] Az ugyanezen logikát követő más rendelkezések, így a követelés bejelentésének tartalmára (41. cikk) vagy a közlés nyelveire (42. cikk) vonatkozó rendelkezések a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem szempontjából nem relevánsak.

51. Az 1346/2000 rendelet nem egységesíti a követelések bejelentésére vonatkozó határidőket. Ezt egyetlen eljárás vagy konkrét résztvevő vonatkozásában sem teszi meg. [38]

52. Az adott eljárás *lex fori concursusának* hatálya alá tartozó területen a tagállamok tehát bármilyen módon szabályozhatják a határidőket, amennyiben tiszteletben tartják a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvét. [39]

C. A követelések felszámoló általi bejelentésére vonatkozó határidő

53. Az 1346/2000 rendelet 32. cikke (2) bekezdésének értelmezésének tárgyalása során kifejtem azokat az okokat, amelyek miatt véleményem szerint a főeljárás felszámolójának be kell tartania a másodlagos eljárás megindításának helye szerint állam jogszabályai által előírt határidőket, amennyiben ez utóbbi eljárásban a főeljárásban már bejelentett követeléseket kíván érvényesíteni.

54. Ennek érdekében a szokásos értelmezési szempontokat, vagyis a szó szerinti, történeti, teleologikus és rendszertani szempontokat fogom alkalmazni.

1. A szó szerinti értelmezési szempont

55. Mivel megengedett az ugyanazon adóssal szembeni több fizetésképtelenségi eljárás fennállása, az 1346/2000 rendelet 32. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy „[a] főeljárás és bármely másodlagos eljárás felszámolói […] [be]jelentenek […] a másik eljárásban olyan követeléseket, amelyeket már bejelentettek abban az eljárásban, amelyre őket kijelölték […]”.

56. A szövegben semmi nem utal arra, hogy a követeléseket egy meghatározott időpontban kellene bejelenteni. Következésképpen az általános szabályozást kell alkalmazni, vagyis azt, amely az alapvető kollíziós szabályból (az 1346/2000 rendelet 4. és 28. cikke) következik, e szabály pedig – amint azt már megállapítottam – az adott eljárás megindításának helye szerinti állam *lex fori concursusát* jelöli ki. [40]

57. Közelebbről, a 4. cikk (2) bekezdésének h) pontjából arra lehet következtetni, hogy az eljárás megindításának helye szerinti állam joga határozza meg a követelések bejelentésének, vizsgálatának és elfogadásának szabályait, ami magában foglalja az e bejelentés megtételére vonatkozó határidőket. Az eljáró bíróság jogának alkalmazása még kifejezett rendelkezés hiányában is következett volna ezen ügy eljárási minősítéséből. [41]

58. Az ENEFI-ítélet megerősíti ezt az értelmezést. Ebben az ítéletben a Bíróság ezenfelül EUMSZ kimondta, hogy a *lex fori concursus* alkalmazandó a követelések bejelentésére vonatkozó szabályok, különösen a határidők be nem tartásának következményeire. [42]

[38] Ez az egyik olyan aspektus, amelyet az 1346/2000 rendelet alkalmazásáról szóló, bizottsági jelentés problematikusnak minősített, amit a fentiekben említettem. Lásd jelenleg a 2015/848 rendelet 55. cikkének (6) bekezdését.

[39] Ezen elveknek az 1346/2000 rendelettel összefüggésben történő alkalmazásáról lásd: 2015. október 15-i Nike European Operations Netherlands ítélet (C-310/14, EU:C:2015:690, 28. pont).

[40] A jelen indítvány 45. és azt követő pontjai.

[41] A 2015/848 rendeletben szereplő e szabállyal összefüggésben lásd: Piekenbrok, A., „Art. 7”, in: Brinkmann, M., i. m., 69. pont. A 2015/848 rendelet 55. cikkének (6) bekezdése kifejezetten előírja az eljárás megindításának helye szerinti állam *lex fori concursusának* a hitelezői követelések bejelentésére vonatkozó határidőre történő alkalmazását.

[42] ENEFI-ítélet, 18. pont: „[…] a *lex fori concursusnak* a követelések benyújtására és – különösen – az e tekintetben előírt határidőkre vonatkozó szabály[a]i tiszteletben nem tartásának következményeit is az említett *lex fori concursus* alapján kell értékelni”.

2. A történeti és a teleologikus szempont

59. Az 1346/2000 rendelet 32. cikkének (2) bekezdése megismétli a (hatályba nem lépett) egyezmény megfelelő rendelkezését. Az e két jogi eszköz közötti folytonosságból azt a következtetést kell levonni, hogy a követelések felszámoló általi bejelentése a két szövegben ugyanazt a funkciót tölti be, és azonos célkitűzésre irányul. Következésképpen az e bejelentésre vonatkozó követelményeknek is azonosaknak kell lenniük.

60. Az egyezmény 32. cikkét a legyengített univerzalizmus modellje alapján vezették be a szövegbe, amelynek alapján lehetőség van ugyanazon adóssal szembeni több fizetésképtelenségi eljárásra. E cikk (1) bekezdése – a követelések bejelentését a *lex fori concursus* hatálya alá vonó szabálytól eltérve – úgy rendelkezett, hogy minden hitelező jogosult követeléseit az általa megválasztott eljárásban,[43] sőt, akár több eljárásban is érvényesíteni.[44]

61. E jog gyakorlásának megkönnyítése érdekében[45] olyan mechanizmust irányoztak elő, amely az adott eljárás felszámolóját azzal bízza meg, hogy egyfajta *szolgáltatást*[46] nyújtson az általa képviselt hitelezőknek: a felszámoló jelenti be e követeléseket a megindult további eljárásokban,[47] az adott követelés jogosultjának tiltakozásra való lehetősége fenntartásával.

62. Feladata ellátása érdekében az egyezmény *feljogosította* a felszámolót arra, hogy más eljárásokban is érvényesítse az abban az eljárásban már bejelentett követeléseket, amelyben közreműködik. A felszámoló így bizonyos fokig a hitelezők helyett, nevében és javára jár el,[48] és el *kell* végeznie a követelések bejelentését, amennyiben ez e hitelezők érdekét szolgálja.

63. A követelés bejelentésére vonatkozó döntés ugyanakkor nem jár e követelés jogosultjának megváltozásával: e követelés továbbra is az adott egyedi hitelezőt illeti. Az egyezmény védi a hitelezők jogait azáltal, hogy lehetővé teszi számukra, hogy ellenezzék a felszámoló általi bejelentést, valamint azt is, hogy a másik eljárásban már bejelentett követelést visszavonják.[49]

64. Ezzel az elvvel összhangban a felszámoló általi bejelentés ugyanazokkal a joghatásokkal jár, mint a maga a hitelező általi bejelentés.[50] Következésképpen az ezekre vonatkozó feltételek és határidők, amelyekre az egyezmény értelmében a *lex fori concursus* irányadó, azonosak, bárki jelentette is be a követeléseket.[51]

[43] Magától értetődik, hogy a követelés bejelentése nem öncél, hanem egy lépés, amely lehetővé teszi a hitelezők számára a (fizetésképtelenségi eljárás alatt álló adós hitelezőiként fennálló) jogaik gyakorlását és az értékesítésből származó bevétel felosztásában való részesedést.

[44] Virgós-Schmit jelentés, 235. pont. Az egyezmény 39. cikke (amelyet az 1346/2000 rendelet átvesz) megerősíti ezt a jogot azon hitelezők vonatkozásában, akik vagy amelyek lakóhelye, tartózkodási helye vagy székhelye az eljárás megindításának helye szerinti államtól eltérő tagállamban található.

[45] Különösen a „kis hitelezők” számára, akiknek vagy amelyeknek a követeléseit túlzott költségek nélkül több eljárásban is nyilvántartásba lehet vetetni. Virgós-Schmit jelentés, 36. pont, 2. bekezdés.

[46] A „szolgáltatás” gondolata a következő műben is megjelenik: Kemper, J., „Art. 32”, in: Kübler, B. M., Prütting, H., és Bork, R., *Kommentar zur Insolvenzordnung*, C. H. Beck, 2015, 4. pont, és a jelenlegi 45. cikkel összefüggésben a következő műben: Mankowski, P., Müller, M., és Schmidt, J., *Europäische Insolvenzverordnung 2015*, C. H. Beck, 2016, 51. pont.

[47] Virgós-Schmit jelentés, 236. pont.

[48] Virgós-Schmit jelentés, 238. pont. Ideális esetben a párhuzamos eljárásban *csak* a hitelező *vagy* a felszámoló jelenti be a követelést. Az e szabállyal járó egyik nehézség azonban abban áll, hogy lehetőséget teremt arra, hogy ugyanazt a követelést ugyanabban az eljárásban kétszer jelentsék be: egyszer a felszámoló és egyszer a hitelező. Lásd a jelen indítvány 95. pontját.

[49] Az 1346/2000 rendelet 32. cikke (2) bekezdésének vége. Virgós-Schmit jelentés, 237. pont. A hitelező jogának és az e jog gyakorlására vonatkozó döntésének függetlensége jelenti a 32. cikk (1) bekezdésének kiindulópontját.

[50] Virgós-Schmit jelentés, 238. pont.

[51] Az egyezmény 4. cikke (2) bekezdésének h) pontja, valamint a Virgós-Schmit jelentés 238. és 267. pontja.

3. A rendszertani szempont

a) A felszámoló kötelezettsége mint a hitelező jogának meghosszabbítása

1) A felszámoló helyzete az 1346/2000 rendelet 32. cikkében

65. A felszámolót az 1346/2000 rendelet 32. cikkének megfelelően terhelő kötelezettség azon szabály következtében áll fenn, amely feljogosítja a hitelezőket arra, hogy követeléseiket bármely fizetésképtelenségi eljárásban bejelentsék.

66. E rendelkezés elhelyezkedése megerősíti azt, amit keletkezéstörténete és célja kapcsán már jeleztem: a valamely eljárásban kijelölt és bármely más eljárásban követeléseket bejelentő felszámoló helyzete maguk a hitelezők helyzetének meghosszabbítását jelenti, és attól függ.[52]

67. Noha a felszámoló és a hitelezők közötti kapcsolat indokolja, hogy a követelések más eljárásban történő bejelentését illetően azonos szabályok hatálya alá tartozzanak, a hitelezőnek biztosított elsőbbség alátámasztja, hogy a szóban forgó szabályokat ez utóbbi helyzete határozza meg. Ily módon:

– a követelések bejelentésére az 1346/2000 rendelet 4. és 28. cikke alapján alkalmazandó *lex fori concursus* ugyanúgy érinti a hitelezőket és a felszámolókat;

– valamely eljárás felszámolóját akkor lehetne mentesíteni a más eljárásokra irányadó *lex fori concursus* által előírt határidők alkalmazása alól, ha ugyanez a mentesülés a hitelezőket is megilletné. Az 1346/2000 rendelet IV. fejezete, amely az eljárás megindításának helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban szokásos tartózkodási hellyel, lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező hitelezők javára a *lex fori concursustól* eltérő anyagi jogi szabályokat határoz meg, ugyanakkor nem irányozza elő ezt a lehetőséget.[53]

2) A követelések felszámoló általi bejelentésének hasznossága

68. A felszámoló nem csupán *jogosult* arra, hogy a saját eljárásában bejelentett követeléseket más eljárásokban bejelentse, hanem erre *köteles* is, amennyiben ez a hitelezők számára hasznos.[54]

69. A felszámolónak a követelések bejelentésére való *lehetősége* minden eljárásban aktív perbeli legitimációval ruházza fel a felszámolót, akár biztosítja ezt az eljárás megindításának helye szerint állam jogrendje, akár nem. Ez teszi lehetővé számára jogi kötelezettsége teljesítését[55] és ez biztosítja az 1346/2000 rendelet 32. cikkének (2) bekezdésével elérni kívánt célt.

[52] A felszámoló ezen alárendelt helyzete különleges és közvetlenül összefügg a fizetésképtelenség határokon átnyúló jellegével. Ezenkívül az 1346/2000 rendeletben a felszámoló nem csak az adós vagy a hitelezők érdekeit képviseli; feladata, hogy – valamely hatóság (amely lehet bíróság is) felügyelete mellett – a mindkét fél számára legkedvezőbb megoldást találja meg.

[53] Lásd ezzel szemben a 2015/848 rendelet 55. cikkét.

[54] A szakirodalomban általában a felszámoló számára biztosított *lehetőségre* hivatkoznak: lásd például: Geroldinger, A., *Verfahrenskoordination im Europäischen Insolvenzrecht*, Manzsche Veerlags- und Universitätsbuchhandlung, 2010, 317. o., és a 2015/848 rendelettel összefüggésben: Maesch, S. C., és Knof, B., i. m., 12. pont. A Virgós-Schmit jelentés 236. pontjában a *jog* kifejezést használják. Az 1346/2000 rendelet valójában arra vonatkozó kötelezettséget állapít meg a felszámoló számára, hogy a saját eljárásában már bejelentett követeléseket más fizetésképtelenségi eljárásokban is bejelentse. Ugyanakkor lehetséges, hogy a nemzeti jogrendek a felszámoló különös felhatalmazását követelik meg. Az 1346/2000 rendelet ezt a 32. cikk (2) bekezdésében hallgatólagosan biztosítja, e tekintetben a *lex fori concursus* helyébe lépve.

[55] Egy szerző a kötelező jellegből azt a következtetést vonta le, hogy mulasztás esetén fennáll a felszámoló felelőssége: Raimon, M., *Le règlement communautaire 1346/2000 du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité*, LGDJ, 2007, 716. pont.

70. A felszámoló *kötelezettsége* azonban nem feltétlen: szükséges hozzá a hasznosság,[56] illetve annak vizsgálata, hogy azon követelések valamely másodlagos eljárásban történő bejelentéséből, amelyeket már érvényesítettek abban az eljárásban, amelyben a felszámolót kijelölték, milyen lehetséges előnyök származnak.

71. E vizsgálat nem minden egyes követelésre és annak behajthatósága valószínűségére vonatkozik.[57] Ez inkább egy átfogó vizsgálat, amely az azon eljárásban bejelentett követelések összességére[58] vonatkozik, amelyben a felszámolót kijelölték.

72. A konkrét értékelést elsősorban gyakorlati okokból az érintett hitelezőnek kell elvégeznie a követelésre alkalmazandó jog, illetve a követelés rangsorban elfoglalt helyét illetően azon állam joga alapján, amelyben e követelést bejelentik.[59]

73. Egy adott követelés bejelentését illetően az utolsó szó tehát a követelés jogosultját (vagyis a hitelezőt) illeti, akinek az 1346/2000 rendelet a 32. cikk (2) bekezdésének végén biztosítja annak lehetőségét, hogy ellenezze a felszámoló általi bejelentést és visszavonja a követelést, amennyiben arra a következtetésre jut, hogy e bejelentés nem szolgálja az érdekeit.[60]

74. Valójában a felszámoló nem képvisel a hitelezők érdekeitől eltérő vagy ahhoz képest elsőbbséget élvező érdeket, amely indokolná, hogy a követelések más eljárásokban történő bejelentését illetően különleges szabályozást alkalmazzanak rá. A rendszer zárószelepe, amely a követeléseik bejelentéséről való döntést végül az egyes hitelezőkre bízza, megerősíti a felszámoló és a hitelezők érdekeinek egybeesését.

75. Annak okai, hogy a felszámoló értékelése miért nem azonos a hitelező értékelésével, nem dogmatikus, hanem gyakorlati jellegűek.[61] A követelését valamely eljárásban bejelentő hitelező főszabály szerint érdekelt abban, hogy e követelést az adós vagyonából érvényesítse, bárhol legyen is e vagyon.[62] Ezen előfeltevésből kiindulva helyénvaló a felszámoló feladatát arra korlátozni, hogy az abban az eljárásban, amelyben közreműködik, a bejelentett követelések összessége szempontjából fennálló előnyöket és hátrányokat mérlegelje.

[56] Ennek szemléltetésére a Virgós-Schmit jelentés 239. pontja a hasznosság példájaként azt az esetet említi, amelyben a felszámoló megállapítja, hogy a más eljárásokban felosztandó vagyon olyan jelentős mértékű, hogy még a saját eljárásában biztosítékkal nem rendelkező hitelezőknek is esélye van arra, hogy a követeléseiket e más eljárásokban bejelentő, biztosítékkal nem rendelkező hitelezők mellett abból részesedjenek.

[57] A bejelentést úgy kell elvégezni, hogy azon eljárás felszámolója, amelyben a követelést bejelentik, minden egyes követelést és annak jogosultját egyéniesíteni tudja.

[58] Ez lehet valamennyi követelés, vagy lehetnek egy meghatározott hitelezői kategória követelései: Virgós-Schmit jelentés, 239. pont.

[59] Virgós-Schmit jelentés, 239. pont. A követelések rangsorolására alkalmazandó jogról lásd az 1346/2000 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének i) pontját.

[60] Ezzel szemben, ha a felszámoló nem jelenti be a követelést, a hitelezőnek továbbra is lehetősége van erre.

[61] Az egyes szereplők értékelésének célja nem eltérő, az értékelés mélysége azonban különbözik.

[62] Ez a helyzet különösen akkor, ha a bejelentést az azon államban megindított eljárásban teszik meg, ahol az adós érdekeltségeinek középpontja található, ahol az adós aktív vagyona egyetemes hatályú. Ha valamely másik államban ezt követően eljárást (tehát másodlagos eljárást) indítanak, ez azzal jár, hogy e vagyonból kivonják az adós szóban forgó területen található vagyontárgyait. Észszerűen feltételezhető, hogy minden hitelezőnek, aki követelését a főeljárásban bejelentette, főszabály szerint (vagyis ellenkező nyilatkozata hiányában) érdeke fűződik ahhoz, hogy e követelést a másodlagos eljárásban (vagy másodlagos eljárásokban) is figyelembe vegyék.

b) A felszámolót minden eljárásban terhelő kötelezettség?

76. Az 1346/2000 rendelet 32. cikkének (2) bekezdése a rendeletnek a *másodlagos* fizetésképtelenségi eljárásokról szóló III. fejezetéhez tartozik. Az e rendelkezésben előírt kötelezettség azonban szó szerint minden felszámolóra, vagyis mind a főeljárás, mind a másodlagos eljárások felszámolóira vonatkozik. Mind az előbbieknek, mind az utóbbiaknak be kell „jelenten[iük] a másik eljárásban olyan követeléseket, amelyeket már bejelentettek abban az eljárásban, amelyre őket kijelölték”[63].

77. Nem tekinthető úgy, hogy e cikk rendszertani elhelyezkedéséből adódóan a *főeljárás* felszámolóját a más, folyamatban levő eljárások felszámolóihoz képest különleges helyzet illetné meg a főeljárásban bejelentett követelések érvényesítése céljából.

78. A másodlagos eljárásoknak azon eljáráshoz képest alárendelt jellege, amelyet az adós fő érdekeltségeinek központja szerinti helyen indítanak, valóban azt jelenti, hogy ez utóbbi eljárás felszámolója a többi felszámolóhoz képest sajátos helyzetben van.[64] Az 1346/2000 rendelet azonban a követelések bejelentését illetően nem biztosít számára olyan előnyt, amely abban nyilvánulhatna meg, hogy nem vonatkoznak rá az adott eljárás *lex fori concursusában* előírt határidők.

c) Az 1346/2000 rendelet IV. fejezetéhez fűződő viszony

79. Az 1346/2000 rendelet „A hitelezők tájékoztatása és a követeléseik bejelentése” című IV. fejezete a *lex fori concursustól* eltérő szabályokat határoz meg, amelyek a 32. cikk (2) bekezdéséhez hasonlóan a követelések bejelentésének megkönnyítését szolgálják.

80. E közvetlenül alkalmazandó szabályok azon hitelezők számára kedvezőek, akik vagy amelyek szokásos tartózkodási helye, lakóhelye vagy székhelye a fizetésképtelenségi eljárás megindításának helye szerinti tagállamtól eltérő államban található. Véleményem szerint e szabályok megfelelően alkalmazandók lehetnek valamely külföldi eljárás felszámolójára is.

81. A szakismeret, amelyet egy felszámoló esetében megalapozottan lehet feltételezni, nem szükségképpen terjed ki a *határokon átnyúló* fizetésképtelenség kérdésére, és nem vezethet ahhoz sem, hogy szigorúbb feltételek vonatkozzanak azokra a cselekményekre, amelyeket maguk a hitelezők is elvégezhetnek, mivel a felszámoló fellépése akkor, amikor e cselekményeket teljesíti, abban áll, hogy a hitelezők számára szolgáltatást nyújt azáltal, hogy a helyükbe lép.[65]

[63] A gyakorlatban a legvalószínűbb helyzet az, hogy ezeket a főeljárás felszámolója jelenti be a másodlagos eljárásokban: Virgós Soriano, M., és Garcimartín Alférez, F. J., i. m., 425. pont.

[64] A jelen indítvány 42. pontja.

[65] A jelen indítvány 61. pontja.

82. Az 1346/2000 rendelet egyetlen említett rendelkezése sem utal kifejezetten a határidők szabályozására.[66] E hallgatás kettős jelentéssel bír: a) nehezen állítható, hogy a felszámolóra nem vonatkozik az általános megoldás, vagyis az adott eljárás *lex fori concursusa*; és b) ha nem ez lenne a helyzet, akkor értelmezés útján kellene eldönteni azt, hogy az általános megoldás helyett mely megoldást kellene alkalmazni.[67]

83. Ha a felszámolóra nem vonatkoznának az adott eljárás *lex fori concursusa* szerinti határidők, ez végső soron a felszámolóval (és ebből eredően azon hitelezőkkel, amelyek követeléseit bejelenti)[68] szembeni, nem előirányzott és nem szabályozott eltérő bánásmódot jelentene a helyi hitelezőkhöz képest, akikre viszont e határidők és a követeléseik határidőn túli bejelentésének jogkövetkezményei vonatkoznak.[69]

4. Összefoglalás

84. Mindent összevetve, véleményem szerint a követeléseknek a felszámoló (a fizetésképtelenségi főeljárás felszámolója) által valamely másodlagos eljárásban történő bejelentésére az ez utóbbi eljárás megindításának helye szerinti állam jogában előírt határidők irányadóak.

85. Ez a megoldás ezenkívül gyakorlati szempontból is szükséges. Ha a felszámolóra nem vonatkoznának a másodlagos eljárás e határidői, ezen eljárás kezelése, menete és lefolytatása jelentős akadályokba ütközhetne.

D. Bejelentett (és nem „vizsgált és elfogadott”) követelések

86. A teljesség érdekében röviden megvizsgálom az 1346/2000 rendelet 32. cikke (2) bekezdésének NK által javasolt értelmezését. NK azt állítja, hogy a másodlagos fizetésképtelenségi eljárásban csak akkor lehet a főeljárásban már bejelentett követeléseket bejelenteni, ha azokat a főeljárásban már *vizsgálták és elfogadták*.

87. Véleményem szerint az NK által képviselt álláspontot nem támasztja alá e cikk szövege, sem pedig annak keletkezéstörténete vagy célja, és a rendszertani értelmezésből sem következik. Ezen álláspont elfogadása ezenkívül minden fizetésképtelenségi eljárás hatékony kezelését veszélyeztetné.

88. Ezt az álláspontot – ismétlem – el kell utasítani, mivel:

– a szövegből egyetlen nyelvi változatban sem tűnik ki, hogy a követelések valamely eljárásban történő *bejelentésén* túlmenően azok *vizsgálata és elfogadása* is előfeltételét képezné a más eljárásokban történő érvényesítésüknek;

[66] Lásd ezzel szemben a 2015/848 rendelet 55. cikkének (6) bekezdését. Más az a helyzet, amelyben maga a *lex fori concursus* vezet be különös szabályt a külföldi eljárás felszámolójára vagy a külföldi hitelezőkre vonatkozóan, figyelemmel éppen e jellegükre. Véleményem szerint az 1346/2000 rendelettel nem ellentétes az ilyen eltérő bánásmód, amely valójában a valamennyi hitelező közötti anyagi jogi egyenlőség helyreállítására irányul.

[67] Azzal a további problémával, hogy a megoldásnak egységesnek kellene lennie.

[68] Az egyes hitelezők általi egyedi bejelentés szintén továbbra is azon tagállam *lex fori concursusának* hatálya alá tartozna, amelyben folyamatban van az eljárás, amelyben a követeléseket bejelentik.

[69] Mivel a követelések bejelentése az értékesítésből származó bevétel felosztásában való részesedéshez kapcsolódik, ez végeredményben a *pari passu* szabályt érintené.

– sem az egyezmény, sem az azt kísérő jelentés nem korlátozza a követelések felszámoló általi bejelentését az azon eljárásban igazolt és elfogadott követelésekre, amelyben a felszámolót kijelölték;

– ez a korlátozás nem egyeztethető össze az 1346/2000 rendelet 32. cikke (2) bekezdésének céljával: költségeket generál és késlelteti a követelések bejelentését, anélkül, hogy előnyökkel járna. Mivel a követelések elismerése és elfogadása minden egyes eljárásban a *lex fori concursustól* függ, az, hogy a követelések az egyik eljárásban elérik ezeket a szakaszokat, nem jelent semmit arra nézve, hogy más eljárásokban mi lesz a sorsuk;[70]

– a 32. cikk (2) bekezdésében szereplő „bejelentettek” kifejezés nem értelmezhető úgy, hogy az a „vizsgáltak és elfogadtak” kifejezéseket is magában foglalná. Az 1346/2000 rendelet más rendelkezésekben megkülönböztette e kifejezéseket,[71] amelyek így a fizetésképtelenségi eljárásokra jellemző más részeket vagy szakaszokat tükröznek;

– az 1346/2000 rendelet 32. cikke és – kizárólag az e követelések bejelentésével kapcsolatos alakiságokra vonatkozó – IV. fejezete közötti rendszertani kapcsolat is emellett szól. A „bejelentett” kifejezésnek a koherencia érdekében mindkét kontextusban azonos jelentéssel kell bírnia;

– a minden hitelezőt megillető azon jognak, hogy egy követelést több eljárásban érvényesítsen, nem feltétele, hogy e követelést előzetesen valamely eljárásban vizsgálják és elfogadják. Mivel a felszámoló a hitelező nevében és javára jár el, logikus, hogy az őt terhelő kötelezettség se legyen e szakaszok teljesítéséhez kötve.

E. További megfontolások (az alkalmazandó jog által előírt határidők rövidsége)

89. Kifejtettem, hogy véleményem szerint nem szólnak érvek az 1346/2000 rendelet 32. cikke (2) bekezdésének olyan értelmezése mellett, amely szerint a felszámoló kötelezettsége azon követelésekre korlátozódik, amelyeket abban az eljárásban, amelyben a felszámolót kijelölték, már vizsgáltak és elfogadtak.

90. Álláspontom szerint nem szólnak meggyőző érvek amellett sem, hogy bármely okból kifolyólag úgy tekintsük, hogy a felszámolóra a bejelentésre vonatkozó határidők tekintetében eltérő szabályozás vonatkozik, mint a helyi hitelezőkre és azokra, akik azt követően, hogy követeléseiket valamely eljárásban bejelentették, azokat más eljárásokban egyénileg kívánják bejelenteni.

91. NK azt állítja,[72] hogy a ZFPPIPP által előírt határidők igen rövidek, és ennyiben összeegyeztethetetlenek a fizetésképtelenségi eljárások osztrák rendszerével. Következésképpen a gyakorlatban lehetetlen az 1346/2000 rendelet 32. cikkének (2) bekezdésében foglalt kötelezettséget tiszteletben tartani.

92. Tekintettel arra, hogy NK véleményem szerint a már kifejtett (a más eljárásokban bejelentendő követelések jellemzőit érintő) kezdeti hibát követi el, az e hibával összefüggő érvének nem lehet helyt adni.

[70] A jelen indítvány 49. pontjának vége.

[71] Lásd a 4. cikk (2) bekezdésének h) pontját vagy a 31. cikket.

[72] Írásbeli észrevételeinek 19. pontja.

93. Ezzel szemben hangsúlyozni kell, hogy a követelések bejelentésére vonatkozóan a tagállamokban előírt határidők nem akadályozhatják az uniós jogi szabály hatékony érvényesülését. Az NK által felvetett probléma ebben az értelemben valóban felmerülhet.

94. A követelések különböző tagállamokban történő bejelentésére vonatkozó határidők rövidsége,[73] valamint az e határidők közötti – a határidőn túli bejelentés joghatásait illetően is fennálló[74] – különbségek akadályozhatják az 1346/2000 rendelet 32. cikkének végrehajtását.

95. Ami e cikk (2) bekezdését illeti, annak alkalmazása ugyanazon követelés ismételt bejelentéséhez vezethet: a hitelező, aki nem bízik abban, hogy a felszámoló célszerűnek fogja ítélni a követelések külföldi eljárásban történő bejelentését, úgy tekintheti, hogy arra kényszerül, hogy azokat a határidők betartásának biztosítása érdekében ő maga jelentse be.[75]

96. Az európai jogalkotó ugyanakkor elismeri a tagállami jogrendek közötti eltérések fennállását, amikor előírja, hogy a követelések bejelentésére a *lex fori concursust* kell alkalmazni.

97. A 2015/848 rendelethez vezető reform figyelembe vette a hitelezőknek, különösen a kis hitelezőknek, valamint a kis- és középvállalkozásoknak a követeléseik külföldön megindított eljárásokban történő bejelentésével kapcsolatos nehézségeit.

98. A 2015/848 rendelet e nehézségeket oly módon kezelte, hogy egységes szabályt hozott létre, amely egyrészről kifejezetten megerősíti a *lex fori concursusnak* a határidőkre történő alkalmazását, másrészről azt a követelés külföldi hitelező általi bejelentésére vonatkozó minimális határidő (és annak kezdő időpontja) előírása révén módosítja.[76]

99. Ezen időszak hossza (30 nap)[77] egyértelművé teszi, hogy az európai jogalkotó a tagállamok többségében már elfogadott megoldást vette át.

100. Mivel nem tűnik valószínűnek, hogy a tagállamok maguk megoldják a különböző bejelentési határidőkhöz kapcsolódó adaptációs problémákat, az 1346/2000 rendelet 32. cikkének (csakúgy, mint a 2015/848 rendelet 45. cikkének) végrehajtása a felszámolók közötti együttműködést tesz szükségessé annak elkerülése érdekében, hogy egy adott követelést ugyanabban a fizetésképtelenségi eljárásban többször bejelentsenek.[78]

[73] Az államok többsége ezeket *in abstracto* határozta meg; harminc nap és három hónap között alakulnak. Más államokban *in concreto* a bíróság határozza meg a határidőt, azonban általában köteles egy bizonyos minimális időtartamot tiszteletben tartani. A különbségek jelentősebbek a határidőn túli bejelentést illetően. Lásd: McCormack, G., Keay, A., és Brown, S., *European Insolvency Law. Reform and Harmonization*, Edward Elgar 2017, 193–196. o. (5.2 táblázat).

[74] Uo.

[75] Reinhart, S., „Art. 32”, in: Stürner, R., Eidenmüller, H., és Schoppmeyer, H., *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*, C. H. Beck, 2016, 17. pont.

[76] Az 55. cikk (6) bekezdése. A 2015/848 rendelet azokat a mechanizmusokat is megerősíti, amelyek arra szolgálnak, hogy a külföldi hitelező tudomást szerezzen a más országban történő eljárásindításról, az eljárások nyilvántartásban történő közzétételére, a nyilvántartások összekapcsolására és a nyilvántartásokhoz való hozzáférésre vonatkozó szabályok révén. Ezenkívül a követelések bejelentéséről szóló fejezetbe is beiktattak javításokat.

[77] A javaslatában (lásd a jelen indítvány 18. lábjegyzetét) a Bizottság által előirányzott 45 napos határidőhöz képest, amelyet az Európai Parlament is elfogadott (az Európai Parlament álláspontja, amely első olvasatban 2014. február 5-én került elfogadásra a fizetésképtelenségi eljárásról szóló 1346/2000/EK tanácsi rendelet módosításáról szóló …/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet elfogadására tekintettel, P7_TC1-COD(2012)0360 [HL 2017. C 93., 366. o.], a 41. cikk (4) bekezdése).

[78] Wessels, B., i. m., 10867. pont. A 2015/848 rendelet 41. cikke az 1346/2000 rendeletnél explicitebb módon a felszámolókat terhelő, bármilyen formában – többek között protokollok megkötése formájában – történő együttműködésre vonatkozó kötelezettséget állapít meg.

V. Végkövetkeztetés

101. A fentiekre tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Višje sodišče v Ljubljani (ljubljanai felsőbíróság, Szlovénia) által előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

„A fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK rendelet 32. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy amikor a fizetésképtelenségi főeljárás felszámolója a hitelezői követeléseket másodlagos eljárásban jelenti be, az e követelések bejelentésének határidejére, valamint a határidőn túli bejelentésük jogkövetkezményeire a másodlagos eljárás megindításának helye szerinti állam jogszabályai irányadóak.”